

PORT BETAALD
PORT PAYE
'S-GRAVENZANDE
PAYS-BAS

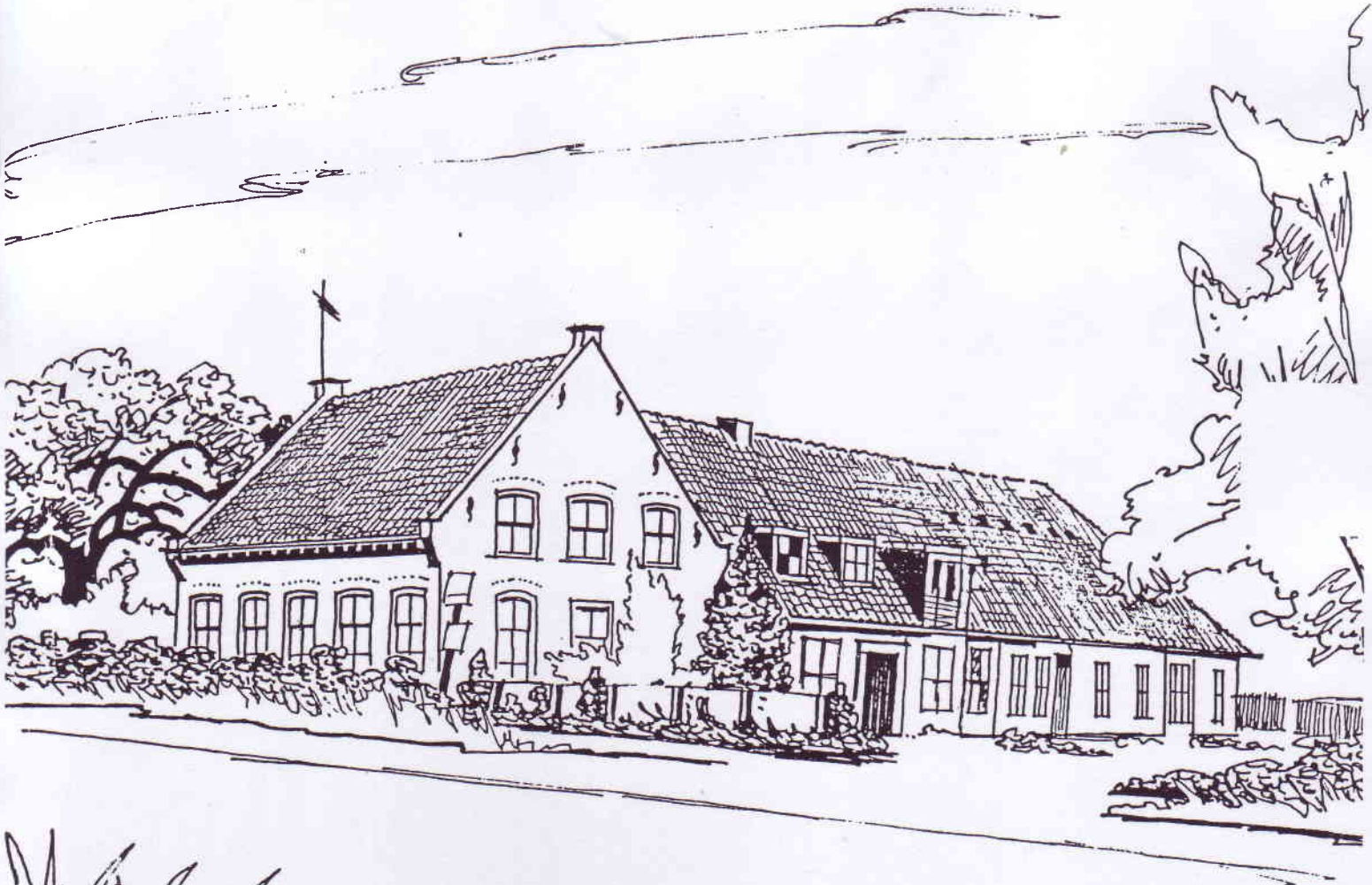
INFORMATIEBULLETIN

STICHTING

STREEK- EN TUINBOUWHISTORIE WESTLAND

JAARGANG 2 NUMMER 3 MAART 1993

Middel Broekweg 154 2675 KL HONSELERSDIJK

M. van der Wal 1993

WESTLANDS STREEK- EN TUINBOUWMUSEUM

Middel Broekweg 154, 2675 KL Honselersdijk
 Telefoon : 01740 - 21084
 Geopend : elke werkdag van 14.00 - 17.00
 elke zaterdag van 10.00 - 12.00

TUINBOUWMUSEUM

HOEVE CRUISBROUCK, Middel Broekweg 1, 2671 ME Naaldwijk
 Telefoon : 01740 - 21084

MUSEUM DE KORENSCHUUR

Margaretha van Hennebergweg 2a, 2552 BA Loosduinen
 Telefoon : 070 - 979015/122081
 Geopend : elke zaterdag van 13.00 - 17.00, van medio juni tot
 medio september ook elke zondag van 13.30 - 17.00

MUSEUM DE SCHILPEN

's-Herenstraat 24, 3155 SJ Maasland
 Telefoon : 01899 - 13042/13658
 Geopend : elke zaterdag van 10.00 - 17.00

MUSEUM TRAMSTATION

Otto van Zevenderstraat 2, 2636 HN Schipluiden
 Telefoon : 01738 - 8424/8630
 Geopend : elke woensdag en zaterdag van 14.00 - 16.00

VASTE WEKELIJKSE AGENDA

Maandag :
 Woensdag :
 Donderdag : Werkgroep Oud-Wateringen & Kwintsheul, werkvond,
 Hofboerderij, 20.00.
 Vrijdag : Werkgroep Oud-Maasland, werkvond, De Schilpen,
 19.30.
 Zaterdag : Werkgroep Oud-Schipluiden, werkvond, Museum
 Tramstation, 20.00.
 Zaterdag : Historisch Spreekuur, Westlands Streek- en
 Tuinbouwmuseum, 10.00 - 12.00.

REDACTIECOMMISSIE

Mevr. M.M. Dahmeijer-Fousert Heliotroop 11, 2691 HJ 's-Gravenzande, tel. 01748 - 13073	nieuwsgaring verzending
L.J.M. van den Ende, Maris 41, 2681 MP Monster, tel. 01749 - 44315	nieuwsgaring financiën
J.A. de Brabander, Witte v.d. Laan 21, 2291 KA Wateringen, tel 01742 - 96909	administratie lay-out

AGENDA MAART 1993

- do 4 - Studiegroep Oudheidkundig Bodemonderzoek, Westlands Streek- en Tuinbouwmuseum, 20.00.
- vr 5 - Historische Vereniging Schipluiden, vergadering, museum Het Tramstation, 20.00.
- za 6 - Historisch Spreekuur, Hofboerderij Wateringen, 13.30 - 16.30.
- ma 8 - Werkgroep Oud-Wateringen & Kwintsheul, Hofboerderij, 20.00.
- Werkgroep Oud-Naaldwijk, werkavond gemeente-archief, 19.00.
- Werkgroep Oud-'s-Gravenzande, dialezing door dhr. Dahmeijer over burgemeester Dingemans-Van de Kastele en zijn tijd (ca. 1900), Uniekerk, Langestraat, 's-Gravenzande, 20.00.
- di 9 - Kursus Oudhollands schrift, les 9, door dhr. K. van Dijk, Westlands Streek- en Tuinbouwmuseum, 20.00.
- Historische Vereniging Maasland, dialezing door de heren Van Trierum en Guiran, verbonden aan het Bureau voor Oudheidkundig Onderzoek gemeente Rotterdam, over ontstaan en vroege ontwikkeling van Rotterdam, voornamelijk gebaseerd op vondstgegevens uit het spoortunnelproject, gebouw De Magneet, Huis te Veldelaan, 20.00.
- do 18 - Stichting Streek- en Tuinbouwhistorie Westland, donateursavond, dhr. J. van Lenteren uit Maasdijk zal films vertonen over het Westland, zaal Fleuresto, 20.00.
- za 20 - Redactiecommissie Informatiebulletin, Streek- en Tuinbouwmuseum, 11.00 - 12.00.
- di 23 - Kursus Oudhollands schrift, les 10, door dhr. K. van Dijk, Westlands Streek- en Tuinbouwmuseum, 20.00.
- Werkgroep Oud-Monster, werkavond gemeente-archief, 20.00.
- wo 24 - Coördinatoren van werkgroepen en studiegroepen, Westlands Streek- en Tuinbouwmuseum, 20.00.
- za 27 - Afhalen Informatiebulletin, Westlands Streek- en Tuinbouwmuseum, 11.00 - 12.00.
- ma 29 - Studiegroep Genealogie, Westlands Streek- en Tuinbouwmuseum, 20.00.
- di 30 - Bestuur Stichting Streek- en Tuinbouwhistorie Westland, Westlands Streek- en Tuinbouwmuseum, 19.30.
- wo 31 - Bestuur Genootschap Oud-Westland, Westlands Streek- en Tuinbouwmuseum, 20.00.

AGENDA APRIL 1993

- za 3 - Historisch Spreekuur, Hofboerderij Wateringen, 13.30-16.30.
- ma 5 - Werkgroep Oud-Wateringen & Kwintsheul, Hofboerderij, 20.00.
- Werkgroep Oud-Naaldwijk, werkavond gemeente-archief, 19.00.
- do 8 - Studiegroep Oudheidkundig Bodemonderzoek, Westlands Streek- en Tuinbouwmuseum, 20.00.
- do 15 - Historische Vereniging Maassluis, dialezing door dhr. L. Stigter over Oud Maassluis en de sleepvaart, gebouw De Ark, Rembrandtlaan 2, Maassluis, 20.00.

NIEUWE TOEGANGSREGELING KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

Met ingang van 1 januari 1993 is de toegangsregeling van de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag veranderd. Bij het eerste bezoek aan de KB vanaf 1-1-1993 dient men zich opnieuw te laten inschrijven op vertoon van een geldige legitimatie. Men ontvangt dan een nieuwe KB-pas. Deze kost f.30 per jaar en is zowel leners- als toegangspas. Een dagpas kost f.5 maar geeft geen recht op lenen.

UIT DE WINKEL

Hoewel het museum nog niet open is, mag het winkeltje niet mopperen over belangstelling. Een lijst met verkrijgbare boeken ligt ter inzage. De laatste maand was bijzonder vruchtbaar, maar liefst drie nieuwe titels werden in ons winkeltje opgenomen.

"FREDERIK DIRKSZ. GROENEWEGEN EN ZIJN NAKOMELINGEN" door P.A. Vijverberg. Een genealogisch werk over een geslacht Groenewegen in een mooie gebonden uitvoering met een groot aantal illustraties. Prijs f. 48,50.

"WAAR WATERINGEN KERKT(E)". Beknopte geschiedenis van de kerken van Wateringen en Kwintsheul" door F.C. Groen. Een herziene tweede druk in de z.g. OWK-reeks. Dit boekje, 56 pagina's, verscheen aanvankelijk als gids bij de tentoonstelling met dezelfde titel ter gelegenheid van het 25 jarig bestaan van de St Joseph-parochie in Wateringen. De nieuwe uitgave is een echt boek geworden, zelfs de Islamitische gebedsruimte is opgenomen. Prijs f. 5,--.

"DAER MEDE ZIJ MEENEN DEN ARMEN TE CONTENTEREN". Bedelingen van laken, brood en turf te Monster 1607 - 1647. Een bewerking van Inv. nr. 2059 uit het Gemeente Archief Monster door G.L. van Eendenburg. Op 108 pagina's wordt de letterlijke tekst gegeven van dit archiefstuk. Achter in het boek is een aantal indexen opgenomen. Prijs f. 17,50.

J.O.

GENEALOGIE

De Studiegroep Genealogie Westland heeft naar aanleiding van haar oproep in de het Informatiebulletin om in het bezit te komen van familieberichten via een tweetal personen ruim vijftig berichten mogen ontvangen. Heel hartelijk dank. Wij houden ons aanbevolen voor meer.

Ons werd een vraag gesteld aangaande de familie Bol.

Pieter Bol, geb. ca 1739, gehuwd Monster 17-04-1766 met Marya Cornelisdr. He(i)nsbroek, heeft drie kinderen t.w. 1 Barbara, ged. Monster 22-07-1771; 2 Cornelis, ged. Wateringen 3-07-1774; twaalf jaar later wordt in Rijswijk op 24-09-1786 Jannitje geboren. Vermoedelijk zijn er in die twaalf jaar meer kinderen geboren. Doop- en trouwgegevens over die periode ontbreken echter. Kent U uit andere bron meer kinderen, dan houden wij ons zeer aanbevolen. Studiegroep Genealogie Westland, Oostblok 26, 2291 XK Wateringen.

HET INFORMATIEBULLETIN IN EEN NIEUW JASJE

Er zijn vergevorderde plannen om het Informatiebulletin een meer professionele opzet te geven. De redactiecommissie en het bestuur van de Stichting zijn daarover in bespreking met het bureau Publisys uit Naaldwijk. Als de plannen doorgaan, en daar ziet het naar uit, dan zal dit bureau als uitgever van het orgaan van de Stichting gaan optreden. Het ligt in de bedoeling in mei 1993 de overstap te gaan maken. De frequentie van verschijnen zal dan worden teruggebracht van tien nummers per jaar tot zes nummers per jaar. Daar staat tegenover dat het aantal pagina's zal worden uitgebreid van zes tot twaalf, waarvan enkele met advertenties, en dat de lay-out sterk zal worden verbeterd. In het volgende nummer hopen we U meer te kunnen vertellen. Voor het slagen van deze nieuwe formule is het natuurlijk wel van belang dat de advertentieruimte wordt gevuld. Bedenk daarbij dat het Informatiebulletin in een oplage van ruim 700 exemplaren door het gehele Westland en daarbuiten wordt verspreid. Wanneer U interesse heeft om te adverteren dan kunt U contact opnemen met Publisys, tel. 01740 - 21826.

DE ARTIFICIELE BERG

In van Bleijswijks "Beschrijvinge van Delft" (eind 17e eeuw) vermeldde hij in zijn aantekeningen over de omliggende plaatsen, "de Artificiële Berg" (kunstmatige) in de steede van 's-Gravenzande.

Deze heuvel werd opgeworpen op last van François Dirksz. Meerman o.a. burgemeester van Delft, die eigenaar en stichter van de buitenplaats Vreeburg in 's-Gravenzande was.

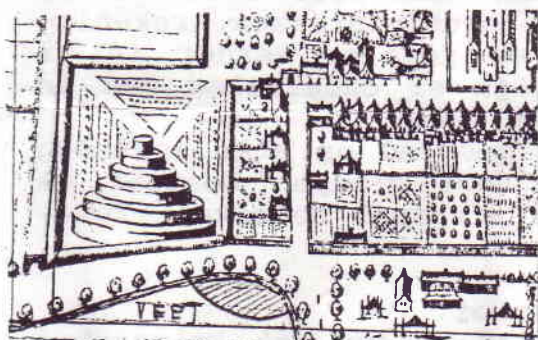
De heuvel staat afgebeeld in het kaartboek van Blaeu op een kaart van de stad 's-Gravenzande.

Hij lag op de noord-westhoek van het landgoed Vreeburg aan het begin van de Monsterseweg tegenover "De Veet".

Van Bleijswijk geeft drie motieven die de heer Meerman ertoe gebracht zouden hebben die heuvel te laten opwerpen.

Allereerst om ongeveer 50 werklieden in een strenge winter werk te verschaffen. Ten tweede om de vele geestlanden, die in zijn bezit waren te laten afzanden, om zo de grond te verbeteren. En ten derde om van zijn eigen terrein zonder kijker een uitzicht te hebben tot Katwijk, over het hele Westland en al de schepen die de Maas opvoeren of die in de "Put" lagen voor Den Briel.

De heuvel of de berg zoals hij genoemd werd had verschillende omlopen naar boven toe kleiner wordend en eindigend in een plat aan de top, omgeven door een balustrade. Volgens van

Bleijswijck was dit de eerste kunstmatige heuvel, die in ons land op deze manier was opgeworpen. In 's-Gravenzande later nagevolgd door de heuvel met de koepel erop in de Zeestraat bij het Oprel, en de heuvel op het tegenwoordige kerkhof die in de 18e eeuw deel uitmaakte van de tuinen van de buitenplaats Vreedelust (later Oost-duin) waar ook een koepel opstond.

In 1717 werd de buitenplaats Vreeburg verkocht aan de Heer Adriaan van Vreedenburg, "raet en vroetschap" van Delft. Zijn zoon Gerard van Vreedenburg, ontvanger generaal der kerkelijke goederen, was zeer geïnteresseerd in de geschiedenis van 's-Gravenzande. Hij vertelde in zijn manuscript, dat de inwoners van 's-Gravenzande de heuvel de "Bedelaarsberg" noemden, omdat zijn vader en hijzelf bedelaars aan de berg werk lieten verrichten en daarvoor geld gaven inplaats van een aalmoes. Door velen werd dit geaccepteerd, maar het werken aan de berg werd in de regel al spoedig opgegeven. De echte naam, die de stichter, François Meerman aan de heuvel gaf en vermeld werd in een transportbrief, in het bezit van Gerard van Vreedenburg, was "Vreederijks- of Salomonsberg". (zeer waarschijnlijk is de heuvel opgeworpen in het Vredejaar 1648). De reden die Gerard van Vreedenburg opgeeft, waarom zijn vader en hijzelf, deze heuvel weer hebben laten afgraven was, dat het hoge geboomte om de inmiddels verzezen buitenplaatsen in en om 's-Gravenzande het uitzicht dusdanig belemmerden, dat het instandhouden van de heuvel niet meer de moeite waard was.

En zo verdween een merkwaardig monument uit 's-Gravenzande.

J. Poldermans

TENTOONSTELLINGSNIEUWS

"Door de wind gedreven" is een tentoonstelling waarin aandacht wordt gevraagd voor de molens die vroeger in en om Schipluiden functioneerden.

In het gebied van Schipluiden stonden in het begin van de 19e eeuw 21 molens: 15 watermolens, 4 houtzaagmolens, een oliemolen en een korenmolen. De molens waren in die tijd heel belangrijk voor een dorpsgemeenschap. Verschillende ambachtslieden hadden er hun brood geheel of gedeeltelijk aan te danken. De molens vereisten veel onderhoud, behalve molenmakers kwamen daar timmerlui, metselaars, rietdekkers, touwdraaiers en zeilmakers aan te pas.

De 19e eeuw was funest voor de molens. De wind als energiebron werd steeds minder gewaardeerd. Er kwamen andere mogelijkheden. Successievelijk werden de molens gesloopt. Dit ging gepaard met een aantasting van het landschapsbeeld door het steeds meer ontbreken van de speelse lijnen der molens.

In Schipluiden zijn twee molens bewaard gebleven. De korenmolens Korpershoek en de Groeneveldse watermolen.

Ook zijn er nog een paar rompen van molens overgebleven en van de watermolens zijn verschillende molenwerven nog duidelijk te onderscheiden.

De Tentoonstelling in het Tramstation laat iets zien van de historie van de molens. Er zijn oude archiefstukken, rekeningen, plattegronden, bouwtekeningen en foto's. Verder is er molenmakersgereedschap te zien en zijn er onderdelen van in het verleden gesloopte molens ten toon gesteld.

De tentoonstelling is tot begin mei geopend op elke woensdag en zaterdag van 14.00 -16.00 uur. Voor groepen bestaat de mogelijkheid om op andere tijden een afspraak te maken. Telefoon 01738 -8630.

Prins Willem van Oranje in Het Prinsenhof.

Vanaf 2 december 1992 is het Stedelijk Museum Het Prinsenhof verrijkt met een permanente presentatie over het leven van de "Vader des Vaderlands", Prins Willem van Oranje.

Oranje leefde gedurende enkele maanden met zijn familie en hofhouding in het "Prinsenhof" in Delft.

In dit voormalige klooster werd hij op 10 juli 1584 vermoord door Balthasar Gerards.

Door portretten van zijn echtgenotes, familie en belangrijkste hofpersonages, een kijkje in de prinselijke keuken en een presentatie van persoonlijke eigendommen kan de bezoeker kennismaken met de persoon achter de prins. Ook wordt in de tentoonstelling duidelijk gemaakt dat Willem van Oranje onlosmakeijk verbonden is met de Opstand tegen de Spaanse overheersing.

De openingstijden van de Delftse musea zijn di tm za van 10.00 - 17.00 uur en zo en feestdagen van 13.00 - 17.00 uur.

SCHENKINGEN

Dakpannen: van Vliet Containers, Wateringen.

Zuidgeest, Gantellaan, Monster.

Bloemenveiling Holland.

Enkele bewoners uit de Kerklaan te Naaldwijk.